

»Albe Vidaković«. Program je bio vješto sastavljen u svojoj raznolikosti. Osim nastupa katedralnog zbora izveden je i niz drugih točaka.

Koncert je održan u čast pok. A. Vidakovića i zato je zbor otpjevao nekoliko njegovih skladbi: *Magnificat*, a zatim dijelove njegove *Mise simplex* i »Slavu« iz *II. staroslavenske mise*. Dječji zbor je otpjevao pjesmu *Djecu k meni vodite* (glazba V. Vidakovića, riječi biskupa Mije Škvorca).

Od hrvatskih skladatelja bili su zastupljeni: stari hrv. skladatelj Vinko Jelić: *Cantate Domino* (Pjevajte Gospodinu), (pjevala solo sopran Terezija Buljović-Jegić, na orguljama pratila s. Mirjam Pandžić). Suvremeni hrvatski skladatelj i orguljaš Anđelko Klobučar: *Dječja misa* (riječi Serafim Mičić), pjevao je dječji zbor. Suvremeni subotički hrvatski skladatelj Milan Asić: *Psalam 136* (pjevala solo sopran s. Karmela Kovačević uz pratnju mješovitog zbora i orgulja).

Osim toga, izvedeno je nekoliko točaka na orguljama: Johann Christian Pepusch: *Sonata za flautu i orgulje, F dur* (na flautu je svirala s. Mirjam Pandžić, na orguljama je pratila Jelena Demšedi.) Gost zbora je bio mladi orguljaš Libor Dudaš, koji je rođen u Osijeku 1966. god. Živi u svom rodnom gradu i učenik je 4. razreda Srednje glazbene škole i glavni predmet mu je klavir, a četiri godine uči orgulje kod s. Klementine Franc, koja je bila učenica pokojnog A. Vidakovića. L. Dudaš je na ovom koncertu izveo na orguljama tri skladbe klasičnih majstora: Johann Sebastian Bach: *Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ* (Isuse, ja te zovem). Cesar Franck: *Preludij, fuga i varijacije*. J. S. Bach: *Fantazija i fuga — g mol*.

Mladi orguljaš L. Dudaš unio je sav svoj mladenački polet u sviranje i osjetilo se da mu je to velika radost. Zato je kod slušalaca izazvao ugodno zadovoljstvo.

Da bi unijeli novost u program i da slušaoci ponovno čuju gregorijanski koral, nastupio je zbor subotičkog sjemeništa »Paulinum«, »Schola cantorum« pod ravnanjem Josipa Mioča. Sjemeništarci su, uspijevajući uživati se u melodiju i ritam gregorijanskog korala, skladno otpjeli dvije pjesme: *Ave Maria* i *Vexilla regis* (Barjaci kraljevi kreću).

Ovaj koncert je značajna kulturna priredba duhovne glazbe. Slušaoci su bili zadovoljni u tim trenucima susreta s ljepotom i otišli su duhovno bogatiji.

Bela GABRIĆ

KONCERTI, OPERE...

KONCERT ZA ORGULJE I ORKESTAR A. KLOBUČARA

U nas je rijetkost da se pojavi u glazbenoj literaturi djelo ovakvog sadržaja. Budući da je Klobučar naš eminentni orguljaš i »izvrstan poznavalac orguljaške izvođačke prakse«, porazgovarao sam s njime o njegovom novom opusu i iznijet ću najznačajnije misli o tome.

Prvi poticaj za ovo djelo dobio je od simfoničara i orguljaša Željka Marasovića, da se takvo djelo izvede pred našom domaćom publikom. Iako su već ranije postojale skice za tako nešto, potpuna realizacija se vremenski odužila, pa je Klobučar odlučio naći novu inspiraciju u realizaciji svog djela u jesen 1983. *Koncert za orgulje i orkestar* zamišljen je u tri stavka. Prvi stavak služi kao uvod sa sonatnim oblikom, koji ipak nije potpun, kombiniran s kontrastnim temama i njihovom razradom. Drugi stavak su varijacije sa samostalnom razradom na kraju stavka, a cijeli stavak prati princip figuriranja. Završni je stavak koncipiran u tipu ronda s nizanjem različitih ugodaja koji se očituju na način mozaika, gdje nije strogo zastupljen sam princip ronda.

Što se tiče glazbenog govora ovog djela, u njemu postoji tonski centar: u prvom i posljednjem stavku to je ton »d« prema kojem se sve kreće, dok je u srednjem stavku to ton »fis«. Harmonijske strukture akorda građene su disonantno s primjenom sekunde koja se širi u kvartu te dolazi do superpozicije, pa konstrukcija kvarte i septime. Uz dodavanje sekunde u akordičkoj strukturi, pojavljuje se i povećani kvintakord, što u konačnici ne daje dojam prenaprnutog disoniranja. U intenciji tretiranja orgulje i velikog orkestra, Klobučara nije vodila klasična zamisao. Dominantna funkcija orgulja kao solo-instrumenta ipak je dovoljno naglašena u pojedinim staccima a isto tako u konfrontaciji s orkestrom.

Ovaj je koncert postavio ozbiljne tehničke zahtjeve solisti prof. Željku Marasoviću, koji je cijelom opusu pristupio pominjim studijem svoje dionice i zaista ju korektno realizirao. Obično su u ovakvim prilikama prisutni polifoni postupci kod ovakvog tretiranja instrumenta, što u ovom slučaju nije tako. Jedan od problema s kojima se skladatelj suočava u ovakvom opusu je odnos orkestra, odnosno duhaća, koji mogu dovesti do zasićenosti zvuka orgulja, te se tu redovito koriste gudači. Od limenih instrumenata uzimaju se po četiri roga i udaraljke ili trompete, kako je to očito iz francuske literature te vrste. Prof. Klobučar kaže, da u Čeha vlada veliki interes za orgulje nakon II. svjetskog rata, gdje se osjeća francuski utjecaj u tretiranju orgulja i orkestra.

Naša je domaća literatura veoma siromašna djelima ovakve vrste. Postoji koncert za orgulje i orkestar S. Šuleka i navodno F. Lučića, koji nije nikada ni bio izveden, dok postoji izvadak samo za orgulje solo. Manji slični opus postoji od B. Papandopula u trostavačnom obliku ali ne u smislu koncerta za orgulje i orkestar.

Već smo spomenuli solistu Željku Marasovića koji je s puno odgovornosti i umjetničkog nadahnuća efektно realizirao partituru orgulja i time potvrdio svoj orguljaški identitet. Za to je očito bila prilika u finalu koncerta, tokatnog karaktera i neobično virtuoznoj kadenci na kraju. Sve je to pridonijelo vrednovanju Klobučareva opusa koji bez sumnje obogaćuje domaću literaturu i koji na tom području očekuje nove pregaoce. U istraživanju zvukovnih i tehničkih mogućnosti orgulja, Klobučar uvijek iznova pronalazi

HRVATSKA LITURGIJSKA PJESMARICA
PJEVAJTE GOSPODU PJESMU NOVU
NAJLJEPŠI DAR ZA PRVU PRICEST I SV.
POTVRDU:

Cijena — do Nacionalnog euharistijskog kongresa 300 din

Narudžba: Institut za crkvenu glazbu,
41000 Zagreb, Kaptol 29

nove momente te svaki njegov opus govori novom snagom glazbenog jezika te se čini da još uvijek nije sve rečeno, kada je riječ upravo o ovom instrumentu.

Čini mi se da u prvim istraživanjima Györgya Ligetija, koji pronalazi »nusprodukte« orgulja u svom djelu »Volumina« za orgulje, bio je poticaj i Klobučaru da se dade na jedan istraživački posao, koji sada daje rezultate njegova naporna rada. Traženje i obrada »novog zvuka« Klobučaru je neprestano izazov ali i inspiracija stvaralačkog raspoloženja.

I da se još na kraju vratimo naslovu ovog razmišljanja, spomenimo da je autor zadovoljan izvedbom koju su realizirali simfonijski orkestar radio-televizije kao i solistom Željkom Marasovićem, pod vodstvom dirigenta Vanče Čevdarskog. Da je Klobučar uspio, svjedoče osvrtni kritičara kao npr. »Uspjela kompozicija A. Klobučara«, gdje je izričito naglašeno ovo: »... I ovim djelom, Klobučar se prije svega potvrdio kao izvrstan poznavalac orguljaške izvodačke prakse, ali i kao skladatelj koji se maštovito koristi zvučnim mogućnostima orgulja u konfrontaciji s orkestralnim zvukom« (B. Perić-Kempf).

S. G.

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

AREZZO. 31. međunarodno natjecanje iz polifone glazbe završeno je u Arezzu 26. kolovoza 1983. godine uz sudjelovanje dvadeset i četiri pjevačka zbora. Finalisti natjecanja su: mješoviti i ženski zborovi: »Ferenc Liszt« SZMT (Budimpešta); ženski zborovi: druga nagrada dodijeljena je ženskom gradskom zboru iz Parme; muški zborovi: treću nagradu dobio je pjevački zbor iz Hamburga (Njemačka). U petoj kategoriji (gregorijansko pjevanje) pobjednici poredani su:

1. Pjevački zbor iz »Clare College« iz Cambridgea (Engleska).
2. Pjevački skup »Tomkins« iz Budimpešte.
3. Dječji zbor gradskog zbora iz Parme.

Međunarodni simpozij o gregorijanskom pjevanju

Za vrijeme međunarodnog natjecanja iz polifone glazbe u Arezzu 26. kolovoza 1983. održan je simpozij na temu »Interpretacija gregorijanskog pjevanja danas«. Tema, koja uvijek pobuđuje veliku znatiželju i ovo »novo pjevanje« privuklo je u lijepu dvoranu »Grandi« u palači provincije Arezzo stotine muzikologa, voditelja zbornog pjevanja, glazbenih kritičara, glazbenika ... Organizatori možda nisu ni očekivali toliku »masu« ljudi pa su bili primorani posjedati mnoge po podu dvorane.

Simpozij je otvorio i prvi govorio Godehard Joppich (Zapadna Njemačka). Prema Joppichu danas je veoma opasno pjevati gregorijanski koral kao što je opasno kretati se po ledu. Strah nas je pasti u vodu, i tada bi bilo bolje i ne početi kretati se. To po Joppichu donosi dvostruku pogrešku. Prva je: kretati se po glazbenim shemama, a ta nas izvedba ne dovodi do »svetosti«, jest promašen cilj, jer Crkva ovo pjevanje naziva »prikladni oblik izražaja pjevane molitve«. — Druga pogreška jest što se gregorijanski koral pjeva nespremno i slabo interpretira.

Maestro Felice Rainoldi nije mogao prisustvovati kongresu pa je svoj referat o »otkriću istine u obnovi gregorijanskog pjevanja« poslao da se pročita, pokazavši na napredak koji je učinjen od Arezza 1882. do međunarodnog simpozija 1983. godine.

O temi »Sanktgallenske i Laonske notacije u Graduale Triplex: primarni izvori notacije« govorili su

trojica: Luigi Augustoni, Rupert Fischer i Johannes Brchmans Goschl. L. Augustoni je tumačio »Temelje gregorijanskog pjevanja«: simbioza tekst-melodija; vrijednost nota; ritmička artikulacija neumatskih grupa. »Tekst, rekao je Augustoni, jest temelj da dobro interpretiramo gregorijansko pjevanje, jer je tekst bio inspiracija napjeva«. Pojedini slog teksta poistovjetuje se s vrijednošću note. Da točno odredimo ritmičko gregorijansko gibanje, temelj je tekst.

Rupert Fischer obrađivao je temu »Bitna oznaka gregorijanske interpretacije: izvođenje pojedinih nota u neumatskim grupama«, osvrnuvši se posebno na »više-vrijednost slatnih znakova, kako bi trebalo pravilno izvoditi slatne note«.

Albert Turco raspravljao je o »Melodijskoj verziji Vatikane i interpretaciji«, i došao do zaključka da postoje »granice vatikane ne samo s izražajnog nego i melodijskog gledišta«.

Među prisutnim slušaocima u velikoj dvorani mogli su se zapaziti: zanešenjaci, učenjaci, sumnjivi i ljudi »bez veze« s glazbom. Ali uza sve to jedna je stvar veoma važna da ovo liturgijsko pjevanje, tako čedno i ponizno, ima u sebi toliku snagu da može podići sve do Boga, a možda ne bi ni trebalo tolika »istraživanja i znanstvena pravila«, ako se upotrebljava samo s dušom i molitvom!

M.

LUIGI RONGA — talijanski muzikolog (Torino, 19. lipnja 1901 — Rim, 11. rujna 1983. godine). Nakon što je diplomirao književnost na sveučilištu u rodnome Torinu, studirao je muzikologiju u Dresdenu. Kao profesor imao je nekoliko zaduženja i predavao na višim institutima, te napokon godine 1930. dobio je katedru povijesti glazbe na konzervatoriju Svete Cecilije u Rimu. Od 1938. godine na sveučilištu u Rimu, i kad je postao redovitim profesorom od 1956 — 1977., držao je i katedru povijesti glazbe. Od 1944—1973. godine predaje povijest glazbe na Papinskom institutu za crkvenu glazbu u Rimu. Bio je potpredsjednik Akademije Svete Cecilije i član višeg savjeta za lijepe umjetnosti; dobio je nacionalnu nagradu predsjednika republike za članke o umjetnosti i poeziji; zlatnu medalju za zasluge u umjetnosti i kulturi; bio je predsjednik talijanskog Instituta za povijest glazbe itd. Suradivao je u mnogim talijanskim i stranim revijama svojim člancima, recenzijama, bilješkama i raspravama. Bio je urednik *Rassegna musicale* i direktor *Rivista musicale italiana*. Glasoviti muzikolog za pola stoljeća bio je simbol talijanske glazbene kulture. Bio je jedan od najistaknutijih predstavnika koji je primjenjivao povijesno-estetsku metodu B. Crocea u muzikološkim istraživanjima. Među mnogobrojnim muzikološkim estetskim studijama ističe se *G. Frescobaldi, organista vaticano nella storia della musica strumentale*. U muzikološkim radovima L. Ronga pokazao je genijalnost sinteze, što je bio rezultat njegovih pedantno pripremanih predavanja.

Kao savjesno povijesni pisac, postao je muzikolog od zanata, učenjak sveopće kulture. Odkrivao se bistrinom i otmjenošću stila zato je i najzamršenije pojmove znao prikazati tako bistro da smo njegove prikaze čitali koliko s korišću toliko i s ugodnošću.